

KACAGVA TÖRT KI A FAUN A PAGONYBÓL.

Marconnay verseskönyvétől, főként a túlságosan önérzetes és büszke előszó után többet vártunk. Kétségtől érdeke, hogy megérezte az egyes versek közötti titokzatos kapcsolatot s hogy ennek megfelelően a költemények elrendezésével is valami kompozíciószerűséget kölcsönzött kötetének; ez az összefüggés nála azonban semmiesetre sem olyan nagy, és átfogó, hogy ezért segítségül kellett volna hívnia a modern magyar líra erősségeit. Marconnayban kevés a lendület s annak ellenére, hogy fauni mivoltát nem győzi elégszer hangsúlyozni, a természet igazi, dionysosi ünneplésére csak a legritkább esetekben képes. A tájak benne naturalista festményekként élnek s különösen a *Magyar föld és táj* alcím alatt sorakozó versekben megelégszik a természeti szépségek egyszerű enumerálásával. Néha szinte a parnassienek szenvtelenségével ecseteli a külvilágot s ilyenkor csak stiluskészsége menti meg a verset a fárasztó unalmasságtól és hidegségtől. Ahol elmélyül s gondolatokat fejez ki, túlságosan nyílt, leegyszerűsített s mert a gondolatok általában mindenikben ilyen formában szoktak megjelenni, versei elveszítik a versszerűség varázsát. Még szimbólumaiban sem bízik meg s szükségesnek látja, hogy konkrétan, kézzelfoghatóan is leírja őket:

A test: a *Látszat* elbukik: a Lélek,
ezer Dávidnak lelke győzni fog,
az *elfojtott Igazság* győzni fog!

Igy megfosztja a verset sejtelmességétől s színtelen kinyilatkoztatássá súlyosítja. Marconnay — ez is a költészet rovására megy — mintha nem érezné egészen véréből fakadóknak a szavakat, mintha nem tulajdonítana nekik külön életet, mely megfog és elmúlik, mely a poéta számára több az egyszerű hangszóról s néha talán izlelhető, tapintható, szerethető és gyűlölhető is. Marconnay skrupulusok nélkül írja le az ilyen kicsit bántó szólásokat: „győztes Fiatalság, győztes, szárnyas Szabadság“, „szent öröm“, Élet, Igazság, Tavasz stb., melyek ma már, ha néhol elfogadhatók is, éppen csak a nagy érzések és gondolatok kifejezésére nem alkalmasak, még perszonalifikálva sem. Valahogyan sértik az ember szemétfülét ily módon, ilyen miliőben s mindig a sokatmondás látszatával.

Itt-ott fölbukkan a kötetben egy-egy idegen hang, talán valamelyik nyugatos; máskor szinte fővárosias gesztusokkal és kitételekkel köszönt föl színésznőket.

Ami érték Marconnayban, az a föltétlen hit, talán egy természeti erkölcsökön épülő jövődöben s valami ittasult, ünnepélyes áhítat. Ilyenkor elrugaszkodik a „szemlélődéstől“ s eksztatikus lélekhangulatában szinte zsoltárrá magasztosítja melódiáit. Egynek érzi magát a mindenséggel s megunva a lassan kikristályosodó formákat, ilyen szavakra fakad:

Hát minek nyomorítsam szabályokkal véretem, versemet
mikor teljesen sodor a természet és nincs egyéb
törvényem, mint az én természetem.

Majd a természet fölkenntjének vallja magát s szent bizodalommal hirdeti:

... a természet, mely apostolának választott
erőt ad és készséget és minden hangot,
hogy kidaloljak magamból minden ígét ...

Általában elégikus hangú s ott leghűbb önmagához, ahol ilyen finomságokkal
fejezi ki szinte vallásos imádatát, melyet a természettel szemben érez:

Harangvirágok dúsan ontják
illatukat, e más zsoltosmát,
de az Úristen megérti ezt is.

A kelyhüket lassan bezárják
és nem hallják a földi lármát,
mert csupa csók a lelkük, csupa méz.

Máskor viszont idegennek, mesterségesnek érezzük az ilyenfajta fölháboro-
dást s szinte naivitásra gondolunk:

Minden a kis, csúszó gonoszoké lett,
még poéták közt is övök a bőség,
kikben nem izzik a hatalmas élet,
kik megtagadják új Napok regösét.

Szerelmében kozmikus misztériumot lát, érzi a szerves összefüggést közte
és a mindenség között s tudja, hogy a világé az, amit a szerelem révén megsejtett
az Universum titkos szertartásaiból:

Ó, de varázsod mindig mélyebb, mindig erősebb lett,
(a sorsot érzem, a megállíthatatlan sorsot)
s most minden kőben, fűben, fában, minden tájon zenged
a Titkos kéz dalát ...

Merészségében már-már pogánnyá izmosodik:

Testünk és lelkünk elválaszthatatlan;
szép testünk lelke győzni fog a harcban!
Mi mámorunk a legfőbb: önimádat.
Sorsot teremtünk: nap vagyunk, pogány, nap!

Marconnay bármennyire tiltakozik is előszavában az őskulturák visszaidé-
zésének vádja ellen, valahogyan mégis csak írtózik mindattól, ami a mai életet
zagyvává, hazuggá és beteggé teszi s ha hozzáfűzzük, hogy magyarsága is sokkal
mélyebb, mintsem hogy be tudna telni valami fölszínes fajszeretettel, bátran leszö-
gezhetjük, hogy Marconnay azok közül való, akikben még ma is élnek a sámánok
és a fehér ló, a magyarság időelött elsorvasztott csírái; s ezért igazán nem kell
szégyenkeznie.

(Szeged.)

Berczeli Anzelm Károly.